

WOJEWODA
WARMIŃSKO-MAZURSKI

Olsztyn, 11 stycznia 2024 r.

PS-VI.431.3.36.2023.WS

**Szanowna Pani
Urszula Mironowicz
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
ul. Mazurska 10
14-105 Łukta**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Działając na podstawie upoważnienia Wojewody Warmińsko-Mazurskiego Nr FK-IV.0030.1043.2023 z dnia 1 grudnia 2023 r., zespół inspektorów Wydziału Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie - delegatura Urzędu w Elblągu, w składzie:

1. Wioletta Sinkiewicz - główny specjalista, kierująca zespołem,
2. Iwona Czmochowska - główny specjalista,

przeprowadził kontrolę problemową w trybie zwykłym w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Łukcie. Czynności kontrolne rozpoczęto w dniu 12 grudnia 2023 r. i zakończono w dniu 13 grudnia 2023 r. Przedmiotem kontroli objęto planowanie i prowadzenie pracy z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny, w świetle przepisów:

- ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. 2023 poz. 1426 ze zm.), zwanej dalej ustawą wripsz lub ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. 2023 r., poz.1923), zwanej dalej ustawą „Za życiem”.

W niniejszym wystąpieniu pokontrolnym użyto skrótów:

1. GOPS / Ośrodek / Jednostka - co oznacza: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łukcie;
2. Kierownik - co oznacza: Kierownika Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukcie, panią Urszulę Mironowicz;
3. Regulamin / Regulamin Organizacyjny - co oznacza: Regulamin Organizacyjny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukcie;
4. Zarządzenie - co oznacza: *Zarządzenie Nr 2/2013 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukcie z dnia 19 kwietnia 2013 r. w sprawie wprowadzenia Procedury postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodzinnego w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;*
5. plan / plan pracy - co oznacza plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy wripsz;

6. asystenci - co oznacza: asystentów rodziny, o których mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zatrudnionych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Łukcie;
7. Wykaz - co oznacza: wykaz rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie objętym kontrolą, sporządzony przez kontrolowaną Jednostkę;
8. ocena / okresowa ocena - co oznacza: okresową ocenę sytuacji rodziny, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wriospz;
9. Gmina – co oznacza: Gminę Łukta.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2022 r. do dnia jej zakończenia (z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, mających wpływ na działalność Jednostki w zakresie objętym kontrolą). Fakt jej przeprowadzenia odnotowano w rejestrze kontroli, prowadzonym przez Ośrodek. Kontrolę przeprowadzono w obecności pani Urszuli Mironowicz – Kierownika kontrolowanej Jednostki. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o informacje i wyjaśnienia przekazane bezpośrednio przez Kierownika, analizę dokumentacji prowadzonej w Ośrodku oraz dokumentacji osobowej, potwierdzającej kwalifikacje asystentów rodziny.

Działalność Ośrodka w zakresie objętym kontrolą ocenia się **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

USTALENIA KONTROLI

1. Przedmiot kontroli w dokumentach organizacyjnych kontrolowanej Jednostki

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Łukcie jest jednostką organizacyjną Gminy Łukta, która w okresie objętym kontrolą działała m.in. na podstawie *Regulaminu Organizacyjnego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukcie*, wprowadzonego Zarządzeniem Nr 4/2016 Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukcie z dnia 7 października 2016 r. **/akta kontroli str. 1-19/** wraz ze zmianami wprowadzonymi Zarządzeniem z dnia 3 czerwca 2023 r. Nr 2/2019, Zarządzeniem z dnia 24 czerwca 2019 r. Nr 3/2019 oraz Zarządzeniem z dnia 5 lipca 2022 r. Nr 4/2022 **/akta kontroli str. 20-40/**.

Z § 4 Regulaminu wynika, iż Jednostka działa m.in. na podstawie przepisów ustaw o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. W § 19 Regulaminu, wyodrębniono stanowisko asystenta rodziny, w którym wyszczególniono wszystkie jego zadania wynikające z ustawy wriospz.

Stwierdzono, iż w okresie objętym kontrolą w Ośrodku obowiązywało *Zarządzenie Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łukcie z dnia 19 kwietnia 2013 Nr 2/2013 r. w sprawie wprowadzenia Procedury postępowania pracownika socjalnego oraz asystenta rodzinnego*

w przypadku rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, ze zmianami wprowadzonymi *Zarządzeniem z dnia 30 grudnia 2016 r. Nr 6/2016/akta kontroli str. 41-61/*.

Procedury te określały zasady działań podejmowanych na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych objętych wsparciem asystenta rodziny i pracownika socjalnego, a także wzory dokumentów obowiązujących w Jednostce

w zakresie pracy z rodziną. Kontrolujący nie wnieśli uwag do treści dokumentów organizacyjnych regulujących przedmiot kontroli.

2. Tryb przydzielania asystenta rodziny

W okresie podlegającym kontroli, w Ośrodku na stanowisku asystenta rodziny zatrudnione były łącznie trzy osoby, w tym:

- asystent zatrudniony na podstawie umowy o pracę (pełny etat) w okresie od dnia 20 kwietnia 2015 r. do dnia 31 lipca 2022 r., zwany dalej asystentem I;
- asystent zatrudniony na podstawie umowy zlecenia w okresie od dnia 17 października 2022 r. do dnia 15 stycznia 2023 r. zwany dalej asystentem II; (w dacie kontroli osoba ta nie była już zatrudniona w Jednostce),
- asystent zatrudniony na podstawie umowy zlecenia w okresie od dnia 1 marca 2023 r. do dnia 31 maja 2023 r. a następnie od dnia 5 czerwca 2023 r. do dnia 31 sierpnia 2023 r. na pełen etat w ramach umowy o pracę, a od dnia 1 września 2023 r. do 31 sierpnia 2024 r. w wymiarze ½ etatu na podstawie umowy o pracę, zwany dalej asystentem III **/akta kontroli str. 62/**.

Analizie poddano kwalifikacje asystentów rodziny, którzy byli zatrudnieni w Jednostce w badanym okresie i stwierdzono, że asystent I oraz asystent III posiadali odpowiednie wykształcenie do zajmowania tego stanowiska, określone w art. 12 ust. 1 pkt. 1 ustawy wrispz. Natomiast analiza akt osobowych asystenta II wykazała, że posiadał on wykształcenie średnie w zawodzie pracownik socjalny **/akta kontroli str. 63-74/** oraz wieloletni staż pracy z rodziną. Mając na uwadze powyższe, stwierdzono, iż osoba ta nie spełniała wymagań kwalifikacyjnych, określonych przepisami ustawy wrispz, zgodnie bowiem ze stanem faktycznym nie odbyła szkolenia, o którym mowa w art. 12 ust. 3 ustawy o wrispz.

Kierownik Jednostki w pisemnym wyjaśnieniu wskazał, że „*W związku z brakiem asystentów rodziny GOPS w Łukcie w dniu 22 września 2022 r. umieścił na stronie BIP GOPS Łukta ogłoszenie o zatrudnieniu na powyższy wakat. W ogłoszeniu priorytetem było zatrudnienie osoby z wyższym wykształceniem o kierunku określonym w ustawie wrispz. Do dnia 17 października 2022 r. zgłosiła się tylko jedna osoba [tu dane asystenta II], która posiadała wykształcenie średnie. Przy zatrudnieniu uwzględniono duże doświadczenie zawodowe, kompetencje i umiejętności w pracy z rodziną i dziećmi, 23 letnią pracę w zawodzie pracownika socjalnego. Zatrudniona posiada specjalizację I stopnia w zawodzie pracownik socjalny (...). Zatrudnienie asystenta rodziny było niezbędne, ponieważ postanowieniem Sądu Rejonowego 2 rodziny miały wskazania do współpracy z asystentem*” **/akta kontroli str. 75/**. W ocenie kontrolujących postanowienie Sądu dotyczące objęcia rodzin wsparciem asystenta rodziny w żaden sposób nie usprawiedliwia powierzenia tej funkcji osobie, nieposiadającej odpowiednich kwalifikacji. Poszukiwania kandydatów z odpowiednimi kwalifikacjami można było rozszerzyć bowiem na ościennie gminy/powiaty, również za pośrednictwem właściwych powiatowych urzędów pracy. Powyższa nieprawidłowość wynikająca z niewłaściwej interpretacji przepisów, skutkować mogła udzieleniem rodzinom niewłaściwego wsparcia przez osobę nieposiadającą właściwych kompetencji.

W aktach osobowych wszystkich asystentów znajdowały się oświadczenia potwierdzające spełnianie przez nich warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2-4 ww. ustawy wrispz, to jest o:

- niepozbawieniu / nieograniczeniu / niezawieszeniu władzy rodzicielskiej,
- braku obowiązku alimentacyjnego,
- nieskazanemu prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy wripsz, w brzmieniu obowiązującym od 1 lutego 2023 r., asystentem rodziny może być osoba, która nie figuruje w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym. W myśl art. 7b ust. 2 ustawy wripsz, **informacje o figurowaniu albo niefigurowaniu w bazie danych Rejestru, w odniesieniu do asystentów rodziny sprawdza i potwierdza pracodawca**. Wskazać należy również, że stosownie do przepisów art. 7b ust. 1 ustawy wripsz i art. 12 pkt 6 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz.U. 2023 poz. 31) **pracodawca winien zweryfikować daną osobę w Rejestrze jeszcze przed zatrudnieniem**. Natomiast w odniesieniu do osób zatrudnionych na stanowisku asystenta rodziny przed dniem wejścia w życie zmian do ustawy wripsz, pracodawca obowiązek ten winien wypełnić w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie zmian do ustawy wripsz, tj. od 1 lutego 2023 r., o czym stanowi art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022, poz. 2140).

Z uwagi na zatrudnienie asystenta III w dniu 1 marca 2023 r. należało dokonać jego weryfikacji w Rejestrze jeszcze przed powierzeniem mu obowiązków asystenta. Ustalono, że Kierownik Jednostki nie dopełnił tego obowiązku w wymaganym terminie. W odpowiedzi na zapytanie kontrolujących w tej sprawie Kierownik wyjaśnił, że: *„W dniu 12 lipca 2023 r. aktywowano konto instytucji i użytkownika w systemie Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym. Jednakże dnia 21 lipca 2023 r. podczas składania zapytania w systemie okazało się, że dane użytkownika muszą być tożsame z danymi na certyfikacie kwalifikowanym (w systemie został utworzony użytkownik Urszula Mironowicz). Z powodu konieczności utworzenia nowego użytkownika Urszula Bożena Mironowicz w systemie Rejestru Przestępstw na Tle Seksualnym wystąpiliśmy o utworzenie takiego użytkownika w dniu 20 lipca 2023 r. Dnia 1 sierpnia 2023 r. został utworzony odpowiedni użytkownik w systemie. W związku z powyższym Jednostka nie mogła sprawdzić i uzyskać potwierdzenia przed dniem 1 sierpnia 2023 r. Posiłkowano się wydrukiem z Rejestru Publicznego” /akta kontroli str. 76-83/.*

Zdaniem kontrolujących powyższe wyjaśnienie nie usprawiedliwia w sposób obiektywny powstałej nieprawidłowości, gdyż utworzenie konta oraz weryfikacja w Rejestrze Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym nastąpiły po nawiązaniu stosunku pracy z asystentem co jest niezgodne z art. 12 pkt 6 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym. Nieprawidłowość ta, uznana przez organ kontroli za istotne uchybienie w rozumieniu art. 197d ust. 6 ustawy wripsz, była wynikiem niedostatecznej znajomości przepisów prawa i skutkowałą zatrudnianiem osób, co do których nie było pewności, czy spełniają wymóg art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy wripsz. Powyższy fakt omówiono szczegółowo z Kierownikiem Jednostki, wskazując jednocześnie, że zgodnie z art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym, kto dopuszcza do pracy lub innej działalności związanej z wychowaniem, edukacją, wypoczynkiem, leczeniem małoletnich lub z opieką nad nimi osobę bez uzyskania informacji, o której mowa w art. 21 ust. 1 powyższej ustawy, lub wiedząc, że dane tej osoby są

zamieszczone w Rejestrze, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny nie niższej niż 1000 zł.

Kierownik Ośrodka w pisemnym oświadczeniu wskazał, że praca asystentów nie była łączona z wykonywaniem przez nich obowiązków pracownika socjalnego na terenie Gminy oraz nie prowadzili oni postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez Gminę **/akta kontroli str. 85/**, co zgodne jest z art. 17 ust. 3 i 4 ustawy wripsz. Poinformował również, że wobec asystentów nie wszczęto postępowania karnego o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego, o którym mowa w art. 13 ustawy wripsz **/akta kontroli str. 86/**.

Zgodnie z oświadczeniem Kierownika GOPS wydatki na wynagrodzenie asystentów, w okresie objętym kontrolą, pochodziły z budżetu Gminy **/akta kontroli str. 87/**.

Z przedłożonego Wykazu **/akta kontroli str. 88-90/** wynika, iż w badanym okresie, wsparciem asystentów objętych było łącznie 7 rodzin, w tym:

- w przypadku 2 rodzin, dzieci przebywały w pieczy zastępczej,
- 3 rodziny były zobowiązane do współpracy przez sąd,
- 1 rodzina objęta była działaniami grupy roboczej (obecnie grupy diagnostyczno-pomocowej),
- w przypadku 3 rodzin zakończono już współpracę.

W okresie objętym kontrolą żadna z rodzin nie wniosowała o objęcie wsparciem asystenta w ramach ustawy „Za życiem” **/akta kontroli str. 91/**.

W przypadku 4 rodzin [z wykazu pod pozycją nr: 2, 3, 4, 5] w dniu 31 lipca 2022 r. zakończono pracę z rodzinami, z powodu przeniesienia asystenta na stanowisko pracownika socjalnego. Po zatrudnieniu przez Ośrodek kolejnego asystenta w dniu 17 października 2022 r., wznowiono współpracę z rodzinami. Następnie w dniu 13 stycznia 2023 r. ponownie zakończono współpracę z tymi rodzinami ze względu na przeniesienie kolejnego asystenta na stanowisko pracownika socjalnego. W marcu 2023 r. ponownie podjęto współpracę z tymi rodzinami. Z analizy przedstawionej dokumentacji wynika, że w każdym przypadku zakończenia pracy z rodzinami, były one pisemnie informowane, iż z powodu braków kadrowych nie będzie z nimi pracował asystent. W tym okresie rodziny objęte były wzmożoną opieką pracownika socjalnego **/akta kontroli str. 92-93/**.

Mając na względzie, że budowanie zaufania rodzin (szczególnie tych z dysfunkcjami) do pracowników służb społecznych jest zwykle sprawą długoterminową, wymagającą dużego wyczucia i zaangażowania pracowników, niezrozumiałym jest organizowanie wsparcia asystenta w taki krótkofalowy sposób. Organ kontroli nie uznaje takiego działania za praktykę, którą należy powielać.

W dacie kontroli asystent współpracował z 4 rodzinami **/akta kontroli str. 94/**. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzić należy, że limit rodzin, z którymi asystent może prowadzić pracę w tym samym czasie, określony w art. 15 ust. 4 ustawy wripsz, nie został przekroczony.

Z „Wykazu dzieci przebywających w pieczy w latach 2022 i 2023”, stanowiącego **akta kontroli str. 95-96** wynika, że z terenu Gminy, w pieczy zastępczej przebywało łącznie 11 dzieci z 8 rodzin. W okresie podlegającym kontroli w pieczy zastępczej umieszczono 2 dzieci (z 2 rodzin), z których 1 powróciło do rodziny biologicznej.

Ustalono, iż w badanym okresie spośród 8 rodzin, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej 2 rodziny objęte były wsparciem asystenta. Pozostałe rodziny nie współpracowały z asystentem z powodu braku chęci współpracy / rezygnację ze wsparcia asystenta, zmianę miejsca zamieszkania przez rodziców, pobyt rodzica w zakładzie karnym /**akta kontroli str. 95-96/**.

Szczegółowej analizie poddano teczki wszystkich 7 rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w okresie objętym kontrolą.

Na podstawie analizy prowadzonej dokumentacji stwierdzono, że w przypadku powzięcia informacji o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny, zgodnie z art. 11 ust.1 ustawy przeprowadzał wywiad środowiskowy, o którym mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (również w przypadku rodzin zobowiązanych do współpracy z asystentem przez sąd). Gdy z przeprowadzonej analizy sytuacji rodziny sporządzonej w wywiadzie wynikała konieczność przydzielenia asystenta, pracownik socjalny przygotowywał *Wniosek o przydzielenie asystenta rodziny* wraz z uzasadnieniem, który akceptowany był przez Kierownika Ośrodka /**akta kontroli str. 97-98/**. We wszystkich poddanych analizie teczkach rodzin znajdowała się także pisemna zgoda rodziny na podjęcie współpracy z asystentem, co potwierdza realizację przez Ośrodek zadań zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy wripsz /**akta kontroli str. 99/**.

Z analizy dokumentacji rodzin wynika, że co do zasady przydzielenia asystenta rodzinie dokonywano do kilku dni od dnia przeprowadzenia wywiadu środowiskowego.

Na podstawie informacji przekazanych przez Kierownika ustalono, iż sygnały o tym, że dana rodzina przeżywa problemy opiekuńczo-wychowawcze i wymaga wsparcia pochodziły głównie od pracownika socjalnego oraz z sądu.

Mając na uwadze powyższe stwierdzić należy, iż objęcie rodziny wsparciem asystenta w kontrolowanej Jednostce odbywało się zgodnie z regulacjami, określonymi w art. 11 ustawy wripsz.

3. Praca z rodziną objętą wsparciem asystenta rodziny

W toku kontroli dokonano analizy realizowanych przez asystentów działań pod kątem:

a) opracowania planu pracy z rodziną i jego realizacji

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy wripsz, do zadań asystenta należy opracowanie planu pracy z rodziną. Plan ten, w myśl art. 15 ust. 3 ustawy wripsz, powinien obejmować zakres realizowanych działań, mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych rodziny, a także terminy ich realizacji i przewidywane efekty.

Stwierdzono, że dokument pn. *Kontrakt rodzinny. Indywidualny plan pracy z rodziną* zawierał elementy, które wskazywały, iż dokument ten jest planem pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy wripsz. Opracowywane w Ośrodku plany składały się z dwóch części: A oraz B.

Część A zawierała:

- I. Dane członków rodziny objętej wsparciem asystenta rodziny.
- II. Diagnozę sytuacji rodziny, w tym:
 - opis sytuacji rodzinnej, zawodowej, ekonomicznej, mieszkaniowej,

- opis sytuacji dzieci (wychowawczej, zdrowotnej, edukacyjnej),
- III. Określenie przyczyn trudnej sytuacji rodziny, w tym:
- zgłaszane problemy i trudności,
 - zaobserwowane problemy i trudności,
 - określenie słabych stron rodziny (bariery w środowisku powodujące utrudnienia w rozwiązywaniu powstałej sytuacji).
- IV. Cele, które rodzina ma osiągnąć umożliwiające przezwyciężenie trudnej sytuacji, w tym:
- cel główny,
 - cele szczegółowe.

W punkcie nr IV zawarto - w zestawieniu tabelarycznym – określenie działań niezbędnych do realizacji, przewidywane efekty działań, osobę odpowiedzialną za ich realizację a także termin realizacji tych działań.

Część B zawierała w punkcie nr I informację, iż *Indywidualny plan pracy z rodziną wymaga wprowadzenia zmian i podjęcia przez strony następujących działań*, a także tabelę, która zawierała te same elementy, co tabela w części A.

W ramach bieżącego instruktażu wskazano na zasadność dostosowania nazewnictwa planów, określanych dotychczas jako *kontrakty rodzinne. Indywidualne plany pracy z rodziną*, opracowywanych w Jednostce, do nomenklatury zgodnej z ustawą wripsz.

Plany opracowywano dla wszystkich rodzin objętych wsparciem asystenta. Każdy z poddanych analizie planów zawierał datę jego opracowania, podpis asystenta oraz podpis pracownika socjalnego, co świadczy o właściwej realizacji zapisów art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy wripsz **/akta kontroli str. 100-105/**.

Kontrolujący stwierdzili, że w przypadku rodziny z wykazu pod poz. 2, 5 asystent opracowywał *Kontrakt Rodzinny Indywidualny Plan pracy z Rodziną - Część B - Aktualizacja Planu Pracy*, który uwzględniał zmiany, jakie zaszły w rodzinie, co w ocenie organu nadzoru jest dobrą praktyką **/akta kontroli str. 106-108/**.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy wripsz w przypadku rodzin, z których dzieci umieszczone są w pieczy zastępczej, plan pracy z rodziną winien być opracowany także we współpracy z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz skoordynowany z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą asystent prowadził pracę z 2 rodzinami, z których dzieci przebywały w pieczy zastępczej. Plany tychże rodzin skoordynowano z planami pomocy dziecku mieszczonego w pieczy zastępczej, co potwierdza właściwą realizację obowiązku wynikającego z ustawy wripsz **/akta kontroli str. 104-108/**.

W przypadku rodzin, z których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej, asystent uczestniczył w posiedzeniach zespołów dotyczących okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz nawiązywał kontakt z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej **/akta kontroli str. 109-111/**.

Z ustnych informacji Kierownika wynika, że asystent współpracował z grupą roboczą (obecnie grupą diagnostyczno-pomocową) jednakże nie stwierdzono potwierdzenia tego faktu w prowadzonej przez niego dokumentacji, co jest niewłaściwą praktyką, ponieważ działania z rodziną i na jej rzecz asystent winien dokumentować, jak stanowi art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy wripsz. Jednak ze względu na incydentalność sytuacji, odstąpiono od wydania zalecenia pokontrolnego i pouczonego Kierownika, aby asystent dokumentował na bieżąco swoje działania

w tym zakresie, we własnej dokumentacji.

Zespół inspektorów stwierdził, iż asystent właściwie i zgodnie z potrzebami realizował różnego rodzaju działania, odpowiadające potrzebom i oczekiwaniom rodzin. Ustalono, że praca asystenta, odnotowywana w dokumencie *Dziennik pracy asystenta rodziny*, polegała m.in. na:

- wdrażaniu do właściwego gospodarowania budżetem domowym;
- pomocy w wypełnianiu dokumentów urzędowych;
- pomocy w poszukiwaniu pracy;
- udzielaniu wsparcia emocjonalnego i przekazywaniu informacji o możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej;
- pomocy dzieciom w nauce szkolnej;
- monitorowaniu sytuacji szkolnej dzieci;
- pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- motywowaniu rodziców do spędzania czasu wolnego razem z dziećmi;
- konsultacjach i rozmowach mających na celu poprawę wzajemnych stosunków między członkami rodzin;
- motywowaniu do zachowania abstynencji i kontynuowania leczenia uzależnienia od alkoholu;
- motywowaniu członków rodzin do realizacji zadań określonych w planie pracy;
- współpracy z grupą roboczą (obecnie diagnostyczno-pomocową).

b) dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz, do zadań asystenta rodziny należy dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku i przekazywanie tej oceny Kierownikowi Ośrodka.

Analiza przedłożonej dokumentacji wykazała, że okresowa ocena dokonywana była w dokumencie pn. „*Ocena okresowa sytuacji rodziny*”, który obejmował m.in.: okres objęty oceną, imię i nazwisko asystenta rodziny, dane rodziny oraz ocenę sytuacji rodziny, odnoszącą się do celów zakładanych w planie /**akta kontroli str. 112-113**/.

Stwierdzono, że okresowej oceny sytuacji rodzin dokonywano w terminach określonych w art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz, tj.: nie rzadziej niż co pół roku.

Analiza ocen wykazała, że każdorazowo oceną obejmowano okres trzymiesięczny. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż okresowe oceny zawierały szczegółowe i rzetelne informacje na temat funkcjonowania rodzin, w tym relacji pomiędzy jej członkami, co niewątpliwie umożliwia podjęcie właściwych działań w dalszej pracy, ukierunkowanych na podniesienie lub wzmocnienie umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

Stwierdzono, że wszystkie oceny były przekazywane i podpisywane przez Kierownika kontrolowanej Jednostki, który potwierdzał ten fakt swoim podpisem, co wskazuje na właściwą realizację zapisu art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy wrispz.

c) współpraca z podmiotami działającymi na rzecz dziecka i rodziny

Stosownie do zapisów art. 15 ust. 1 pkt 18 ustawy wrispz, do zadań asystenta rodziny, należy współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.

Natomiast w myśl art. 15 ust. 1 pkt 19 ustawy wrispsz asystent winien również współpracować z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą (obecnie diagnostyczno-pomocową).

Na podstawie informacji przekazanych przez Kierownika GOPS, stanowiących **akta kontroli str. 114-115**, a także analizy przedłożonej dokumentacji ustalono, że asystenci w ramach działań, zmierzających do poprawy sytuacji rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych prowadzili szeroką i intensywną współpracę m.in. z:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostródzie (m.in.: pomoc w uzyskaniu dofinansowania do sprzętu wspomagającego i rehabilitacyjnego, współpraca z koordynatorem pieczy zastępczej);
- Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej przy Sądzie Rejonowym w Ostródzie (m.in. wymiana informacji na temat funkcjonowania rodzin oraz podejmowanych działań, mających na celu poprawę ich funkcjonowania);
- Zespołem Szkolno-Przedszkolnym w Łukcie (m.in. współpraca z pedagogami, wychowawcami i pielęgniarką);
- Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Jonkowie (wymiana informacji na temat rodzin zmieniających adres zamieszkania);
- Dzielnicowym i Posterunkiem Policji w Łukcie;
- Wojewódzkim Specjalistycznym Szpitalem Dziecięcym w Olsztynie (współpraca w zakresie uzyskania dokumentacji medycznej, umawianie wizyt lekarskich, omawianie postępów w rehabilitacji i leczeniu rodzin – za ich zgodą);
- placówkami służby zdrowia (w zakresie monitorowania szczepień/bilansów dzieci, pomocy w umawianiu wizyt lekarskich i stomatologicznych, pomoc w zakresie przyjęcia do zespołu domowej, paliatywnej opieki dla dzieci);
- Powiatowym Urzędem Pracy w Ostródzie (pomoc rodzinom w poszukiwaniu i podejmowaniu pracy zarobkowej);
- Zespołem Interdyscyplinarnym w Łukcie (udział w posiedzeniach grup roboczych/diagnostyczno-pomocowych);
- Sądem Rejonowym w Ostródzie (m.in. przesyłanie informacji na temat sytuacji rodzin);
- placówkami oświatowymi, m.in. ze Specjalnym ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Miłakowie i Szymanowie (w zakresie współpracy z pedagogiem i wychowawcami) a także Oddziałem Przedszkolnym „Orewiaczek” w Ostródzie (w zakresie pomocy w rekrutacji do oddziału rewalidacyjnego);
- Caritas Archidiecezji Warmińskiej (w zakresie przyjęcia do zespołu domowej, paliatywnej opieki dla dzieci);
- Agroturystyką „Samsara” w Łukcie (organizacja półkolonii w ramach realizacji bonu turystycznego – za zgodą rodziny);
- Gminnym Ośrodkiem Kultury w Łukcie (organizacja zajęć pozalekcyjnych);
- Federacją Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego (FOSA) motywowanie do udziału w zajęciach i wspólne uczestnictwo w warsztatach z rodzinami.

Ustalono, że współpraca z przedstawicielami ww. podmiotów prowadzona była w formie bezpośredniego i telefonicznego kontaktu.

d) monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu z nią współpracy

Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 16 ustawy wrispz do zadań asystenta należy, m.in. monitorowanie funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z rodziną.

Ustalono, iż w okresie objętym kontrolą współpracę zakończono łącznie z 3 rodzinami, w tym ze względu na:

- zmianę miejsca zamieszkania przez rodzinę (rodzina z Wykazu pod pozycją 3),
- rezygnację rodziny (2 rodziny z Wykazu pod pozycjami 1 i 9).

W przypadku zasadności zakończenia współpracy z rodziną, asystent dokonywał „oceny okresowej sytuacji rodziny”, którą następnie przekazywał Kierownikowi Jednostki (który fakt zapoznania się z nią potwierdzał swoim podpisem).

Kontrolujący ustalili, że w przypadku rodziny, z którą współpraca została zakończona z powodu zmiany przez nią miejsca zamieszkania, informowano właściwy ośrodek pomocy społecznej i proszono o udzielenie stosownej pomocy tejże rodzinie, załączając również do pisma posiadaną dokumentację dotyczącą rodziny, co należy uznać za dobrą praktykę. Wzór pisma stanowi **akta kontroli str. 116**.

Z informacji przekazanych przez Kierownika wynika, że monitoring sytuacji rodzin prowadzony jest w okresie 3 miesięcy od momentu zakończenia z nimi współpracy, co wynika z przyjętych w Jednostce Procedur.

Ustalono, że jedna z rodzin (poz. nr 3 z Wykazu) zmieniła miejsce zamieszkania, w związku z czym monitorowanie jej sytuacji przez asystenta nie było możliwe. Natomiast w przypadku pozostałych rodzin, z którymi zakończono współpracę (poz. nr 1 i 9 z Wykazu), asystenci monitorowali ich sytuację, co dokumentowali poprzez sporządzanie notatek służbowych z tego monitoringu **/akta kontroli str. 119-120/**.

4. Uwagi i wnioski

Mając na uwadze ustalenia kontroli przyjąć należy, że w okresie objętym kontrolą GOPS w Łukcie zapewniał rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcie asystentów rodziny, którzy adekwatnie do zdiagnozowanych problemów podejmowali działania ukierunkowane na osiągnięcie założonych celów.

Na podkreślenie zasługuje fakt posiadania przez asystentów dużej wiedzy na temat sytuacji swoich podopiecznych i ich bieżących potrzeb oraz dużego zaangażowania asystentów w podejmowanie działań na rzecz wsparcia i pomocy rodzinom objętym asystą, co ustalono w wyniku analizy przedłożonej dokumentacji.

Dobrą praktyką Ośrodka jest także szeroko prowadzona współpraca z wieloma podmiotami i organizacjami realizującymi pracę na rzecz dziecka i rodziny.

5. Zalecenia

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, działając w oparciu o art. 197d ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wnoszę o podjęcie przez Kierownika, jako osoby odpowiedzialnej za ich powstanie, stosownych działań, mających na celu ich wyeliminowanie oraz realizację następujących zaleceń:

- 1. Zadania asystenta rodziny powierzać osobom posiadającym odpowiednie kwalifikacje, określone w art. 12 ust. 1 pkt 1-5 ustawy wrispz.**

- 2. Na stanowisku asystenta rodziny zatrudniać osobę po sprawdzeniu i potwierdzeniu, że nie figuruje ona w bazie danych Rejestru Sprawców Przepływów na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym, do czego obligują przepisy art. 7b w związku z art. 12 ust. 1 pkt 5 ustawy wrispz.**

Kontrolowanej jednostce przysługuje prawo zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego i/lub zawartych w nim zaleceń pokontrolnych na zasadach określonych w art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Termin na wniesienie zastrzeżeń wynosi 7 dni od dnia otrzymania wystąpienia pokontrolnego wraz z zaleceniami. W przypadku niezgłoszenia zastrzeżeń, proszę o poinformowanie Wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych, w terminie 30 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia.

Podstawa prawna:

- art. 197 d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- § 14 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 roku w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz.U. 2015 poz. 1477).

**Z up. WOJEWODY
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
Anna Słowińska
DYREKTOR
Wydziału Polityki Społecznej**

**Wioletta Sinkiewicz – główny specjalista
Iwona Czmochovska – główny specjalista**

Do wiadomości:

Wójt Gminy Łukta